

SAVIVALDYBIŲ KONTROLIERIŲ PROFESINĖS ETIKOS K O D E K S A S

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Savivaldybių kontrolierių profesinės etikos kodeksas (toliau – Kodeksas) nustato profesinės etikos principus, bendruosius ir specialiuosius elgesio ir veiklos reikalavimus savivaldybių kontrolieriams, savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos (toliau – SKAT) valstybės tarnautojams ir darbuotojams (toliau – darbuotojai) (kartu – *ir* savivaldybių kontrolieriai *ir* kontrolieriai) atliekant pareigas.

2. Kodeksas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymais, Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) patvirtintu Etikos kodeksu, kitais teisės aktais.

3. Kodekso uždaviniai:

3.1. reglamentuoti savivaldybių kontrolierių profesinės etikos principus, bendruosius ir specialiuosius reikalavimus, vykdant teisės aktuose nustatytas funkcijas, bendraujant su asmenimis, teikiant informaciją žiniasklaidos atstovams;

3.2. užtikrinti, kad kontrolieriai veiktų profesionaliai, kompetentingai, atsakingai, veiksmingai ir patikimai;

3.3. įgyvendinti konstitucinį principą – „Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“;

3.4. ugdyti kontrolierių supratimą, kad jų elgesys turi būti grindžiamas ne tik Kodekso reikalavimais, bet ir visuomenėje priimtomis dorovės normomis.

4. Kodekse vartojamos sąvokos:

4.1. Diskreditavimas – tokia veikla (veikimas ar neveikimas), kuri kenkia kontrolierių autoritetui, griauna pasitikėjimą jais, kompromituoja.

4.2. Profesinės etikos pažeidimas – kontrolieriaus veikla (veikimas ar neveikimas), kuria pažeidžiami Kodekse nustatyti profesinės etikos principai, bendrieji ir specialieji profesinės etikos reikalavimai ar visuomenėje priimtoms dorovės normos.

Kitos Kodekse vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II. BENDRIEJI PROFESINĖS ETIKOS REIKALAVIMAI

5. Kontrolierius, atlikdamas savo pareigas, privalo:

5.1. griežtai laikytis pagrindinių valstybės tarnautojų veiklos etikos principų ir taisyklių, nustatytų Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme, šiame Kodekse ir kituose teisės aktuose;

5.2. sąžiningai, dorai, nepriekaištingai ir atsakingai atlikti pareigas, nustatytas Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais;

5.3. elgtis nesavanaudiškai ir taip, kad būtų naudinga visuomenei ir valstybei;

5.4. vengti viešųjų ir privačių interesų konflikto, laikytis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų;

5.5. nusišalinti nuo dalyvavimo tolesnėje sprendimo rengimo, svarstymo ir priėmimo procedūroje, jei tai gali sukelti viešųjų ir privačių interesų konfliktą;

5.6. nepažeisti žmogaus teisių ir orumo, susilaikyti nuo komentarų ir viešo požiūrio reiškimo religiniais, rasiniais, nacionaliniais, seksualinės orientacijos, socialinės padėties, partiniais klausimais;

5.7. savo elgesiu ir išvaizda tarnyboje nediskredituoti kontrolieriaus vardo, rodyti pavyzdį kitiems, laikytis visuotinai priimtų dorovės normų;

5.8. nedaryti nepagrįstos ir neteisėtos įtakos kitiems darbuotojams dėl jų atliekamo darbo;

5.9. nesinaudoti asmeniniams poreikiams tenkinti savivaldybės, jos institucijų ir įstaigų nuosavybe;

5.10. nepiktnaudžiauti pareigomis, nenaudoti dokumentų, patvirtinančių einamas pareigas ir suteiktus įgaliojimus, SKAT rekvizitų siekiant paveikti nepavaldžius asmenis priimti sau palankų sprendimą;

5.11. susilaikyti nuo viešų komentarų (įskaitant visuomenės informavimo priemones, interneto svetaines, socialinius tinklus) apie SKAT, jos veiklą, savo ir SKAT valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbą, kurie galėtų suformuluoti neigiamą visuomenės ir jos narių nuomonę apie SKAT, taip pat kitų valstybės, savivaldybės institucijų ir įstaigų veiklą;

5.12. nepiktnaudžiauti alkoholiu, nevartoti psichotropinių ar narkotinių medžiagų ne gydymosi tikslais.

III. PAGRINDINIAI PROFESINĖS ETIKOS PRINCIPAI

6. Kontrolierius, atlikdamas auditą ir viešojo administravimo funkcijas, turi vadovautis sąžiningumo, nepriklausomumo, objektyvumo, kompetencijos, profesionalumo, konfidencialumo ir skaidrumo principais.

7. Sąžiningumas suprantamas kaip sugebėjimas savo veiklą ir elgesį sąmoningai vertinti ir reguliuoti pagal dorovės normas, suprasti savo poelgių moralinę vertę ir atsakomybę už juos. Kontrolierius, vadovaudamasis šiuo principu privalo:

7.1. rodyti gerą pavyzdį ir elgtis nepriekaištingai, patikimai, geranoriškai;

7.2. vykdydamas funkcijas laikytis SKAT veiklos strategijos;

7.3. atlikti pareigas ir naudotis įgaliojimais, informacija ir ištekliais tik visuomenės interesais, nesinaudoti pareigomis siekiant gauti privilegijų ir naudos sau ar kitiems asmenims;

7.4. dalyvauti mokymuose, skirtuose ugdyti profesinę etiką;

7.5. žinoti ir įvertinti aplinkybes, kurios gali turėti įtakos jo sąžiningumui einant pareigas, ir vengti tokių aplinkybių. Šios aplinkybės gali būti susijusios su:

7.5.1. asmeniniais, finansiniais ar kitokiais interesais arba santykiais, kurie gali prieštarauti SKAT interesams;

7.5.2. piktnaudžiavimu įgaliojimais, siekiant asmeninės naudos;

7.5.3. įsitraukimu į politinę veiklą, dalyvavimu lobizmo veikloje;

7.5.4. galimybe susipažinti su įslaptinta informacija;

7.5.5. galimybe gauti ir naudotis institucijos ištekliais.

8. Nepriklausomumas – situacija, kai kontrolierius gali vykdyti veiklą neveikiamas santykių, kurie gali turėti įtakos ir pakenkti profesiniam sprendimui, gali veikti principingai ir išlaikyti objektyvumą ir profesinį skepticizmą.

9. Objektyvumas suprantamas kaip požiūris, kuriuo vadovaudamasis kontrolierius sugeba veikti nešališkai ir pristatyti ar vertinti dalykus remdamasis faktais, o ne jausmais ir (ar) interesais. Kontrolierius, vadovaudamasis šiais principais privalo:

9.1. išlikti nepriklausomas nuo politinės įtakos, susilaikyti darbo metu nuo viešo savo politinių įsitikinimų reiškimo, agitacijos už partijas ar asmenis;

9.2. vengti aplinkybių, kai privatūs interesai galėtų įtakoti sprendimą;

9.3. atsisakyti dovanų arba privilegijų, susijusių su atliekamomis pareigomis, kurios galėtų paveikti nepriklausomumą ir objektyvumą;

10. Kompetencija suprantama kaip tai tam tikros srities žinių, gebėjimų ir įgūdžių visuma, gebėjimas atlikti užduotis, veiksmus pagal nustatytus ar sutartus reikalavimus. Kontrolierius įgyvendindamas šį principą, privalo:

10.1. atlikti pareigas laikydamasis teisės aktų, rekomendacijų, standartų, sutarčių ar susitarimų nuostatų, nustatytų ar sutartų terminų, gerosios audito atlikimo praktikos;

10.2. suprasti vykdomas funkcijas ir užduotis;

10.3. veikti kruopščiai, atidžiai, laikydamasis užduoties reikalavimų ir pagal suteiktus įgaliojimus;

10.4. išlaikyti, tobulinti savo žinias ir įgūdžius, įgyti naujų žinių ir gebėjimų;

10.5. gebėti dirbti įvairiose situacijose, priklausomai nuo darbo ar užduoties reikalavimų.

11. Profesionaliu laikytinas toks veikimas, kuris leistų nusimanančiai ir informuotai trečiajai šaliai, žinančiai susijusią informaciją, padaryti išvadą, kad darbas atitinka taikomus teisės aktus ir standartus. Kontrolierius, vadovaudamasis šiuo principu, privalo:

11.1. laikytis įstatymų, kitų teisės aktų, sutarčių, susitarimų nuostatų, taip pat SKAT vertybes atitinkančio, priimtino elgesio normų darbo aplinkoje ir už jos ribų;

11.2. nepiktnaudžiauti savo padėtimi, būti atsargiam ir rūpestingam atliekant savo pareigas ir bendraujant su kitais asmenimis, kad veiksmais ar reiškiamu nuomone nekompromituotų SKAT ir nediskredituotų jos autoriteto (taip pat ir naudojantis socialinės žiniasklaidos priemonėmis);

11.3. bendradarbiauti, dalytis žiniomis ir informacija;

11.4. vengti veiksmų, kurie, nors ir teisiškai leidžiami, neatitinka profesionalaus etiško elgesio standarto.

12. Konfidencialumas suprantamas kaip prievolė užtikrinti informacijos, gautos atliekant pareigas, naudojimą tik tarnybos tikslams. Kontrolierius, vadovaudamasis šiuo principu, privalo:

12.1. žinoti teisinį reguliavimą dėl konfidencialumo ir skaidrumo;

12.2. neatskleisti jokios informacijos, kurią sužinojo dirbdamas, išskyrus atvejus, jeigu turės įstatymais nustatytą ar profesinę teisę arba pareigą tai padaryti, saugoti tarnybos paslaptis;

12.3. nesinaudoti ir neleisti naudotis jokia informacija, kurią sužinojo dirbdamas, asmenims, artimųjų asmenų ar trečiųjų šalių poreikiams tenkinti;

12.4. išlaikyti profesinį konfidencialumą tarnybos santykių metu ir jiems pasibaigus;

12.5. užtikrinti informacijos konfidencialumą aptariant darbo klausimus su kitais darbuotojais bei privačiame gyvenime: šeimoje, socialinėje ar kitose aplinkose, įskaitant socialinę žiniasklaidą, įvertinti netyčinio atskleidimo riziką.

IV. SPECIALIEJI REIKALAVIMAI KONTROLIERIUI

13. Kontrolierius, vadovaudamasis nurodytais principais, atlikdamas viešojo administravimo funkcijas, auditą, dalyvaudamas audite, privalo:

13.1. laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų bei teisės aktų, galiojančių standartų ir valstybinio audito reikalavimų;

13.2. būti sąžiningu, elgtis nepriekaištingai su audituojamų subjektų darbuotojais, neduoti pagrindo nepasitikėti, vengti bet kokių ryšių su audituojamų subjektų darbuotojais, kurie gali sukelti interesų konfliktą ar sudaryti tokio konflikto regimybę;

13.3. nepasiduoti subjekto darbuotojų, kuriame atliekamas auditas, ir kitų suinteresuotų asmenų spaudimui ir įtakai, atsisakyti daiktinių ir piniginių dovanų, kurios gali ar galėtų daryti įtaką jo nepriklausomumui ir sąžiningumui;

13.4. būti politiškai neutralus, susilaikyti darbo metu nuo viešo savo politinių įsitikinimų reiškimo, agitacijos;

13.5. nesinaudoti tarnybine padėtimi savo asmeniniams reikalams, vengti ryšių, dėl kurių kiltų korupcijos rizika ir kurie galėtų sukelti abejonių dėl objektyvumo ir nepriklausomumo;

13.6. nedalyvauti audituojamo subjekto vadovybės sprendimų priėmimo procese;

13.7. informaciją apie audituojamą subjektą, surinktą atliekant auditą, naudoti tik ataskaitai, išvadai rengti bei kitiems įpareigojimams vykdyti;

13.8. neskelbti audito duomenų, kol nepasirašyta audito ataskaita; neatskleisti informacijos, gautos atliekant auditą, tretiesiems asmenims nei raštu, nei žodžiu, išskyrus tuos atvejus, kai, vadovaujantis atitinkamais įstatymais, vykdomi kontrolės įsipareigojimai;

13.9. audito proceso metu išklaudyti būti visiems vienodai dėmesingas ir reiklus, konfliktinėse situacijose išklaudyti visų šalių argumentus ir ieškoti objektyvaus sprendimo, neturėti asmeninio išankstinio nusistatymo, užtikrinti, kad priimami sprendimai būtų teisėti, neturėtų savanaudiškų paskatų;

13.10. apdairiai ir rūpestingai planuoti kiekvieną auditą, gilintis į atliekamų auditų esmę, rinkti ir vertinti audito duomenis (įrodymus) bei rengti ataskaitas ir išvadas; vengti skubotumo ir paviršutiniškumo, tačiau nevilkinti audito proceso, laikytis nustatytų ar sutartų terminų;

13.11. išvadas, rekomendacijas ir sprendimus pagrįsti tik tinkamais ir patikimais įrodymais, surinktais vadovaujantis teisės aktais, tyčia neiškraipyti informacijos audito darbo dokumentuose, ataskaitose ir audito išvadoje;

13.12. būti teisingas ir nešališkas, laikytis audito ir etikos reikalavimų;

13.13. gerbti asmenis ir institucijas, su kuriais bendraujama, vengti familiarumo, būti kantrus, mandagus;

13.14. saugoti valstybės ir tarnybos paslaptis, nesinaudoti ir neleisti naudotis tarnybine ar su tarnyba susijusia riboto naudojimo informacija kitokia tvarka ir mastu, nei nustato įstatymai ar kiti teisės aktai;

13.15. būti pasirengus sudėtingoms situacijoms ir pastebėti vidaus kontrolės silpnąsias vietas, pažeidimus apskaitos dokumentuose, klaidas bei neįprastus sandorius arba rezultatus, atskleisti klastojimus, netinkamas išlaidas, nesankcionuotus veiksmus, išėikvojimą, kompetencijos trūkumą arba nesąžiningumą;

13.6. nuolat atnaujinti profesines žinias, kelti kvalifikaciją, tobulinti įgūdžius, reikalingus tarnybinėms pareigoms atlikti.

14. Kontrolieriui draudžiama atlikti auditą, jeigu jis:

14.1. susijęs šeiminiiais, artimos giminystės arba svainystės ryšiais su audituojamo subjekto administracijos vadovu, vyriausiuoju finansininku (buhalteriu), tarybos ar valdybos nariais;

14.2. buvo audituojamo subjekto darbuotojas ir nuo darbo santykių pabaigos yra praėję mažiau kaip 1 metai; būdamas audituojamo subjekto darbuotoju vykdė veiklą ir buvo atsakingas už ją laikotarpiu, kurį apima audito mastas;

14.3. yra audituojamo subjekto akcininkas arba nuo akcijų perleidimo yra praėję mažiau kaip 1 metai;

14.4. yra gavęs iš audituojamo subjekto paskolą ar turi kitų finansinių įsipareigojimų audituojamam subjektui;

14.5. asmeniškai suinteresuotas audito rezultatais;

14.6. yra veikiamas kitų sąlygų, galinčių turėti įtakos jo nepriklausomumui.

15. Kontrolierius privalo atsisakyti vykdyti pavedimą ir atlikti auditą, jeigu yra 14 punkte nurodytų aplinkybių.

V. KONTROLIERIŲ TARPUSAVIO SANTYKIAI

16. Kontrolierių tarpusavio santykiai turi būti grindžiami mandagumu, sąžiningumu, pagarba, pasitikėjimu, aktyvia pagalba.

17. Kontrolieriai privalo viešai neanalizuoti kolegų veiksmų, nevertinti jų asmeninių savybių ir kompetencijos.

VI. ATSAKOMYBĖ

18. Kontrolierių profesinės etikos pažeidimus, Kodekse nustatytų savivaldybių kontrolierių tarpusavio santykių reikšmingų pažeidimų atvejus svarsto kontrolierių asociacijos sudaryta Profesinės etikos komisija, kuri pateikia savo sprendimą savivaldybių kontrolierių asociacijos

valdybai. Savivaldybių kontrolierių asociacijos valdyba, gavusi iš Profesinės etikos komisijos duomenų apie Kodekso pažeidimą gali nuspręsti apie pažeidimą informuoti atitinkamos savivaldybės tarybą, merą ir kontrolės komitetą.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Atvejais, kai kontrolieriaus elgesys nereguliuojamas šio Kodekso nuostatomis, jis privalo laikytis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu nustatytų etikos principų ir taisyklių, savivaldybės kontrolės ir audito praktikoje susiformavusių tradicijų, kurių turinys atitinka bendrus etikos ir moralės principus.

20. Visi kontrolieriai privalo susipažinti su šiuo Kodeksu ir įsipareigoti juo vadovautis. (Įsipareigojimo forma pateikiama)

(Įsipareigojimo formos pavyzdys)

ĮSIPAREIGOJIMAS

(Dokumento data)

(Dokumento sudarymo vieta)

Aš, _____, _____,
(vardas, pavardė) (pareigos)

susipažinęs (-usi) su Savivaldybių kontrolierių profesinės etikos kodeksu, pritariu jo nuostatomis ir įsipareigoju juo vadovautis.